

До практичних інструментів, які доцільно застосовувати на уроках також належать: таблиця «Факт – думка», метод «Трьох джерел», аналіз емоційного впливу медіа, робота з інфографікою та статистикою, алгоритм безпечної взаємодії в соцмережах тощо.

Необхідним є не лише передавання знань, а й створення умов для самостійного пошуку відповідей, аналізу та постановки запитань. Важливим є створення умов для висловлення різних думок без страху засудження. Це стимулює відкритість, довіру та здатність до аналізу.

Для розвитку медіаграмотності важливим є формування поваги до іншої думки, аргументації власної позиції та уникнення агресивної поведінки.

Результатом формування критичного мислення та медіаграмотності учнів є сформовані компетенції: критичного аналізу інформації з різних джерел; розпізнавання маніпуляції та фейків; застосовування навичок фактчекінгу; усвідомлення наслідків інформаційної поведінки; відпо-

відальної поведінки в цифровому середовищі; прийняття зважених рішень щодо власного здоров'я та безпеки; формування стійкості до інформаційно-психологічних впливів тощо.

Отже, формування критичного мислення та медіаграмотності визначається як необхідне завдання сучасної освіти, адже ці компетентності безпосередньо впливають на здатність учнів зберігати власне здоров'я, безпеку та психічний добробут. Інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» створює унікальні умови для розвитку цих навичок завдяки міждисциплінарності, практичній спрямованості та цілісному підходу до формування особистості учня. Цілеспрямоване застосування інтерактивних методів навчання, впровадження цифрової грамотності, розвиток емоційної компетентності й створення безпечного освітнього середовища забезпечують формування в учнів здатності критично мислити, аналізувати інформацію та відповідально діяти в реальних і цифрових життєвих ситуаціях.

Оксана ФРАНЧУК,
*учителька інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут»
ліцею №15 імені Олександра Співачука м. Хмельницького*

Формування практичних навичок домедичної допомоги у дітей

У сучасних умовах, коли ризики для життя та здоров'я населення значно зросли, вміння надавати домедичну допомогу перетворюється з бажаної навички на життєво необхідну компетенцію. Особливо важливим є засвоєння основ першої допомоги у шкільному віці, коли закладаються основи відповідального ставлення до безпеки, а здобуті практичні навички здатні врятувати життя в критичних ситуаціях.

Засвоєння навичок домедичної допомоги має багатовимірне значення для формування відповідальної поведінки та безпеки. У цьому контексті варто окреслити ключові аспекти.

Чому це важливо:

- Самостійність – при засвоєнні навичок першої допомоги формується впевненість та самостійність.
- Відповідальність – формується готовність допомагати іншим.
- Швидка реакція – завдяки знанням забезпечується правильна дія в критичній ситуації.

- Профілактика – завдяки навичкам уникаються небезпечні ситуації.

Як здійснюється навчання:

- Теоретичні заняття – пояснюються основні правила надання першої допомоги, демонструються прийоми на манекенах.
- Практичні заняття – відпрацьовується зупинення кровотечі, накладання пов'язок, звільнення дихальних шляхів у паху або на тренажерах.
- Рольові ігри – організовуються імітації різних життєвих ситуацій.
- Приклад дорослих – є визначальним, тому необхідно демонструвати правильну поведінку у надзвичайних ситуаціях.

Ефективність навчання значною мірою залежить від вікових особливостей школярів. Тому засвоєння навичок домедичної допомоги доцільно розглядати по класах.

Клас	Орієнтовні навички	Методи навчання
5 – 6 класи	Здійснюється ознайомлення з базовими правилами безпеки, відпрацьовується виклик екстреної допомоги, накладання простих пов'язок	Застосовуються ігрові вправи, наочні схеми, групові заняття, метод «навчаючи – навчаюся»

7 – 8 класи	Відпрацьовуються алгоритми надання допомоги при кровотечі, непритомності, опіках, виконуються прості вправи серцево-легеневої реанімації	Здійснюється проектна діяльність, проводяться рольові ігри, моделюються ситуації, організовуються практичні тренінги
9 – 10 клас	Відпрацьовується серцево-легенева реанімація, надається допомога при переохолодженні, травмах, ДТП	Виконуються ситуаційні вправи, проводяться симуляційні тренінги, застосовуються інтерактивні кейси, організовується робота в команді
11 клас	Опановуються поглиблені алгоритми, здійснюється самостійне оцінювання ризиків, надається комплексна домедична допомога	Використовуються симулятори, реалізуються інтегровані проекти, здійснюється оцінювання компетентностей, моделюються реальні сценарії на базі шкільних тренінгів

Засвоєння матеріалу значною мірою визначається психолого-педагогічними чинниками. У процесі навчання важливо враховувати такі особливості:

Психолого-педагогічні особливості навчання

- Гра - матеріал легко засвоюється через рольові ігри та симуляції.
- Наочність – завдяки використанню схем, постерів, манекенів підвищується ефективність запам'ятовування.
- Групова робота – під час групової роботи формуються комунікативні та командні навички, необхідні при наданні допомоги.
- Етапність навчання – навчання здійснюється поетапно: від простого до складного, з повторенням і тренуванням.

Інтерактивні методи

- Проектна діяльність – створюються навчальні посібники або плани дій у кризових ситуаціях.
- Метод «Навчаючи – навчаюся» реалізується через тренування молодших старшими учнями, що сприяє закріпленню знань.
- Ситуаційні вправи та тренінги – моделюються реальні випадки, здійснюється обговорення рішень.

Педагогічна практика засвідчує низку труднощів та ефективних підходів у навчанні домедичної допомоги:

- Спостерігається страх перед неправильною дією, низька впевненість у техніці, надмірна увага до деталей.
- Найефективнішими методами є поетапне моделювання, проведення рольових ігор, робота в парах та групах, регулярне повторення практичних завдань.
- Необхідно підтримувати позитивну мотивацію, підкреслювати успіхи, надавати зворотний зв'язок.

Формування практичних навичок домедичної допомоги є ключовим завданням сучасної освіти. Відповідно до віку застосовуються різні методи навчання – від наочності та гри у молодших класах до проектів та симуляцій у старших. Вчасні й правильні дії у критичних ситуаціях здатні врятувати життя. Інтеграція практичних, інтерактивних та компетентнісних методів забезпечує стійке засвоєння знань та сприяє формуванню відповідальної поведінки.

Подальший розвиток напрямку вимагає постійного оновлення навчальних програм, забезпечення шкіл сучасним обладнанням, підвищення кваліфікації педагогів та активного залучення інтерактивних методів навчання.

Використані джерела

1. Бобровник С. О. Основи безпеки життєдіяльності школярів. – К.: Освіта, 2020. – 192 с.
2. Гущина Н. Здоров'я, безпека та добробут: підручник для 8 класу. – К.: Ранок, 2021. – 176 с.
3. Гущина Н. Здоров'я, безпека та добробут: методичний посібник для вчителя. – Харків: Ранок, 2021. – 128 с.
4. Лях Т. Л., Іванова Н. Г. Надання першої домедичної допомоги: навч. посібник. – Львів: Світ, 2019. – 144 с.
5. Нечай О. А., Шевченко І. В. Основи охорони життя і здоров'я учнів. – Х.: Основа, 2018. – 160 с.
6. Савченко О. Я. Компетентнісний підхід у сучасній школі. – К.: Педагогічна думка, 2020. – 208 с.
7. Черняк В. М. Перша допомога: практикум для школярів. – Київ: Генеза, 2022. – 112 с.
8. World Health Organization. Basic Life Support (BLS). WHO, 2023. Режим доступу: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/cpr>